

Stortingets Justiskomite

Oslo, 31.oktober 2017

Forslaget til statsbudsjett 2018 - forskning

Vi viser til vår anmodning om å møte i komiteens budsjett høring 3.november og vil gjerne kommentere Regjeringens budsjettforslag Post 50 Norges Forskningsråd og Post 23 Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting.

Forskningsinstituttens fellesarena FFA (se *Fakta om forskningsinstituttene* i vedlegg) er bekymret for at det foreslås en realnedgang i forskningsbudsjettet. I en tid hvor kunnskapsbasert omstilling, fornying og innovasjon er mantraet, en tid hvor at vi skal utvikle nytt næringsliv, videreutvikle velferdssamfunnet og løse de store samfunnsutfordringene innenfor klima, energi, helse og samfunnsikkerhet, er det urovekkende at regjeringen foreslår å redusere investeringene i forskning. Iflg Kunnskapsdepartementets Prop.1S (2017-2018), fordeler departementenes FoU-prioriteringer seg slik:

Tabell 5.2 Overslag over løyvingane til FoU over statsbudsjettet

Departement	Saldert budsjett 2017	Forslag 2018	Nominell endring 2017-2018	Reell endring 2017-2018	Prosentdel av totalt budsjett
Arbeids- og sosialdepartementet	310	317	7	-1	1,0
Barne- og likestillingsdepartementet	155	164	9	5	0,6
Finansdepartementet	139	137	-2	-5	0,3
Forsvarsdepartementet	1 170	1 200	30	0	2,2
Helse- og omsorgsdepartementet	4 818	4 965	147	23	3,0
Justis- og beredskapsdepartementet	121	123	2	-1	0,2
Klima- og miljødepartementet	961	1 030	69	45	9,9
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	1 324	1 109	-215	-249	0,6
Kulturdepartementet	206	218	12	7	1,6
Kunnskapsdepartementet	16 829	18 170	1 341	906	29,7
Landbruks- og matdepartementet	812	812	0	-21	4,4
Nærings- og fiskeridepartementet	4 845	3 781	-1 064	-1 189	34,9
Olje- og energidepartementet	1 054	971	-83	-110	3,1
Samferdselsdepartementet	344	369	25	16	0,5
Statsbankane	542	506	-36	-50	3,2
Utanriksdepartementet	1 467	1 509	42	4	4,1
<i>Totalt</i>	<i>35 097</i>	<i>35 380</i>	<i>283</i>	<i>-622</i>	<i>4,14</i>

På Justis og beredskapsdepartementets område foreslås det en forskningsbevilgning på kun 0,2% av totalbudsjett, en realnedgang på 1 mill kr. Justis og beredskapsdepartementet har den laveste forskningsandelen av alle departementer. Skal Stortingets mål satt i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning nås, må alle departementer prioritere av egne midler til forskning og innovasjon på sine ansvarsområder. På den måten sikrer en kunnskapsgrunnlag for å utvikle politikk og tjenester som målrettet og innrettet mot framtidens behov. Åpen konkurranse om forskningsmidlene gir best utvikling av forskningsmiljøene, kvalitet i forskningen og målrettet valg av virkemidler. Økning i forskningsmidler må derfor fordeles gjennom Forskningsrådets konkurransearenaer.

FFA foreslår at

- Justis og beredskapsdepartementet øker sin bevilgning til forskning over post 50 Forskningsrådet med 100 mill kr til tverrfaglige forskningsprogram som oppfyller departementets FoU-strategi med vekt på de prioriterte områdene *Samfunnsikkerhet- og beredskap og Innvandring*.

Post 50 Forskningsrådet i Justis og beredskapsdepartementets budsjett skal benyttes til langsiktig kompetanseoppbygging på forskningssvake områder innenfor sektoren. Vi vil i det følgende kommentere noen forskningssvake områder som vi mener må styrkes i budsjettet.

Samfunnssikkerhet og kunnskapsbehov

Raske endringer i trussel- og sårbarhetsbildet, samtidig med utviklingen av et stadig mer komplekst samfunn, skaper utfordringer innen samfunnssikkerhet. Den nasjonale strategien for samfunnssikkerhet, skal omfatte tiltak for å sikre den nasjonale kapasiteten innen forskning og utdanning. Det er et stort behov for flere IT-studieplasser for å dekke det reelle rekrutteringsbehovet, også i forskningsinstituttene. I statsbudsjettet for 2016 ble antallet studieplasser innen IKT-sikkerhet økt med 65 studieplasser. For å dekke rekrutteringsbehovet, mener vi at det bør etableres ytterligere flere nye studieplasser innen IKT og at noen av disse bør øremerkes IT-sikkerhet. Vi mener også at det er behov for en kartlegging av fremtidige behov for IT-arbeidskraft i et digitalt samfunn og at det bør utarbeides en nasjonal strategi for å styrke den digitale kompetansen på sentrale samfunnsområder.

Forskning er avgjørende for å sikre at innsats og kapasitetsbygging innen samfunnssikkerhet er mest mulig målrettet og gir den forventede samfunnseffekten. Det fordrer systematisk kunnskapsbygging over tid, finansiert av tverrfaglig forskningsprogram i Forskningsrådet. FFA mener derfor at SAMRISK programmet i Forskningsrådet må få økte bevilgninger fra 2018, ikke minst innrettet mot IKT-sikkerhet.

Migrasjon og kunnskapsbehov

Migrasjon skaper utfordringer og muligheter for de som reiser og for samfunnene de kommer til. Vi trenger mer kunnskap om hva som styrer migrasjonsstrømmene, om effekten av ulike typer asylpolitikk, om hvordan ulike lands asylpolitikk påvirker hverandre, om grensekontroll og om hva som kreves for å hjelpe i nærområdene.

Samtidig trenger vi mer kunnskap om integrering av innvandrere i samfunnet de kommer til, om utfordringer ulike grupper migranter møter i sine nye land, om forholdet mellom innvandring og velferd, samt forholdet mellom innvandring og likestillingsutviklingen. Vi trenger også økt innsikt i hvordan migrasjon påvirker arbeidsmarkedets funksjonsmåte i mottakerlandene.

Økt kunnskap om migrasjon og integrering er avgjørende både for en kunnskapsbasert innvandringspolitikk, og for at vi skal legge godt til rette for integrasjon og unngå uheldige konsekvenser av migrasjon.

Eksempler på kunnskapsbehov innen Justisdepartementets områder, er for eksempel

- *Eksternalisering av innvandringskontroll*, hvor vi mangler kunnskap om muligheter og begrensninger i det arbeidet som gjøres i nærområdene og nabolandene til dagens konflikter. I den offentlige debatten nevnes ofte muligheten for å «hjelpe dem der de er». Denne forskningen vil synliggjøre hva som kreves for å kunne hjelpe flyktningene i nærområdene, enten som supplement eller som erstatning til å «ta dem imot her». Forskningen vil styrke den offentlige debatten på et politisk høyspent temaområde, gi beslutningstakere et kunnskapsgrunnlag for avveiningen mellom «her» eller «der», samt heve kvaliteten på Norges bidrag i nærområdene i form av nødhjelp og langsiktig assistanse.
- *Drive, fluktruter og kommunikasjon*, hvor kunnskap om hva som styrer flyktninger og asylsøkeres destinasjonsvalg er sentralt. Kunnskapsgrunnlaget når det gjelder flyktninger og asylsøkeres handlingsvalg er ufullstendig. Dette medfører blant annet at mottaker- og transitland, hjelpeorganisasjoner og regulerende myndigheter ikke kan forutse hjelpebehovet over tid. For norske myndigheter vil mer kunnskap gi bedre prognoser, et tilpasset mottaksapparat og sikre kontinuitet i kommunenes integreringsarbeid.
- *Medborgerskap og integrering*, hvor feks problemstillinger knyttet til inkludering, rettigheter, deltakelse og lojalitet står sentralt. Hvordan sikre samholdet i et tiltakende heterogent samfunn? Hvordan sikre at tilliten til systemet og andre grupper bevares til tross for ulike verdimesige utgangspunkt?
- Hvordan kan utdanningssystemet bidra til å styrke integrering og hindre segregering og radikaliserings?

Dette mener vi er sentrale spørsmål for politikk og forskning. Finner en gode mål på tillit som så koples til migrasjon og nye fellesskap, vil det gi både et godt analyseinstrument, men også et styringsinstrument i innvandringspolitikken.

Vennlig hilsen

Agnes Landstad
Daglig leder FFA

Fakta om forskningsinstituttene i Norge

Forskningsinstituttene Fellesarena (FFA) representerer forskningsinstitutter med [basisbevilgning fra Forskningsrådet](#):

- 46 forskningsinstitutter som driver anvendt forskning på ideell, non-profit basis
- 6200 årsverk (2016)
- Årsomsetning NOK 9,6 mrd (2016)
- Har i gjennomsnitt 10% basisbevilgning fra Forskningsrådet. Øvrige inntekter er konkurransebasert.

Forskningsinstituttene samlet

- Står for 23% av den samlede forskningsinnsatsen i Norge (2015)
- Har hentet hjem 128 mill euro fra EU i Horisont 2020 (pr juni 2017), totalt 272 mill euro fra EU i 7. rammeprogram (hele perioden), dvs 30% av norsk deltagelse i EUs Horisont 2020. Totalt NOK 1,25 mrd i inntekter fra utenlandske kilder (2016)
- Forskningsinstituttene deltakelse i EU-forskningen mobiliserer norske bedrifter og offentlige virksomheter til europeisk forsknings- og innovasjonssamarbeid
- Scorer godt i konkurranse om forskningsmidler; utfører forskning for 40% av Forskningsrådets konkurranseutsatte midler og en tredjedel av de totale offentlige FoU-midler
- En av ti doktorgradskandidater er tilknyttet forskningsinstituttene
- Har et omfattende FoU-samarbeid med bedrifter og offentlige virksomheter i Norge og i utlandet

Grupperingene

Forskningsinstituttene i FFA varierer med hensyn til faglig innretning, arbeidsoppgaver, brukere, organisasjonsform, finansiering og historisk bakgrunn. Også størrelsen varierer sterkt fra de største som SINTEF og IFE til de minste som Frisch-senteret og Vestlandforskning. Forskningsinstituttene kan grupperes i (2016):

- Teknisk-industrielle institutter (2.817 årsverk)
- Miljøinstitutter (1.011 årsverk)
- Primærnæringsinstitutter (1.406 årsverk)
- Samfunnsvitenskapelige institutter (992 årsverk)

Forskningsinstituttene Fellesarena FFA

FFA ønsker å være et viktig virkemiddel i forskningspolitikken og bidra til å øke samfunnets avkastning av forskningen, bl.a.

- bidra med forskning for å løse viktige samfunnsutfordringer innen teknologi, klima, energi, helse og velferd
- mobilisere næringslivet til å forske mer
- øke innovasjonstakten gjennom offentlige innkjøp
- øke deltagelsen i internasjonale forskningsprogrammer
- utdanne flere anvendte doktorgrader